

PIENĒMTIE TEKSTI

Pagaidu versija

P9_TA-PROV(2020)0000

Personu ar intelektuālās attīstības traucējumiem un viņu ģimeņu tiesības Covid-19 krīzes laikā

Eiropas Parlamenta 2020. gada 8. jūlija rezolūcija par personu ar intelektuālās attīstības traucējumiem un viņu ģimeņu tiesībām Covid-19 krīzes laikā (2020/2680(RSP))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 2. pantu un Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 2., 9., 10., 19., 165., 166. un 168. pantu un 216. panta 2. punktu,
 - ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, jo īpaši tās 1., 3., 14., 20., 21., 26. un 35. pantu,
 - ņemot vērā ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām (*CRPD*), it īpaši tās 4. panta 3. punktu un 11., 24., 25. un 28. pantu, saskaņā ar Padomes 2009. gada 26. novembra Lēmumu 2010/48/EK par to, lai Eiropas Kopiena noslēgtu Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām¹,
 - ņemot vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru un jo īpaši tā 17. principu par cilvēku ar invaliditāti iekļaušanu, 3. principu par vienādām iespējām un 10. principu par veselīgu, drošu un labi pielāgotu darba vidi un datu aizsardzību,
 - ņemot vērā Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un tajā noteiktos ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM), kurus ES ir apņēmusies īstenot,
 - ņemot vērā 2020. gada 17. aprīļa rezolūciju par koordinētu ES rīcību Covid-19 pandēmijas un tās seku apkarošanai²,
 - ņemot vērā Reglamenta 227. panta 2. punktu,
- A. tā kā Lūgumrakstu komiteja ir saņēmusi lūgumrakstu Nr. 0470/2020, kurā paustas bažas par personu ar intelektuālās attīstības traucējumiem un viņu ģimeņu tiesībām Covid-19 krīzes laikā un pausts aicinājums ES nodrošināt, ka Covid-19 krīzes laikā un pēc tās

¹ OV L 23, 27.1.2010., 35. lpp.

² Pieņemtie teksti, P9_TA(2020)0054.

veiktie pasākumi ir saderīgi gan ar *CRPD*, gan ar Pamattiesību hartu;

- B. tā kā *CRPD* — pirmā starptautiskā cilvēktiesību līguma, kuru ratificējusi ES un tās 28 dalībvalstis, — 11. pantā ir noteikts, ka konvencijas pusēm ir jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu personu ar invaliditāti aizsardzību un drošību riska situācijās un ārkārtas humanitārajās situācijās;
- C. tā kā pasākumiem, ko valdības veic izņēmuma apstākļos, piemēram, lielu veselības krīžu, ārkārtas humanitāro situāciju un dabas katastrofu laikā, vienmēr būtu jāatbilst visu cilvēku pamattiesībām un tie nedrīkst būt diskriminējoši pret konkrētām grupām, piemēram, personām ar invaliditāti;
- D. tā kā personas ar intelektuālās attīstības traucējumiem saskaras ar šķēršļiem, kuri ierobežo piekļuvi informācijai par profilaksi un higiēnas iespējas, ir atkarīgas no fiziska kontakta ar atbalsta personām, bieži vien dzīvo iestādēs vai kopienas aprūpē un tām var būt citi veselības stāvokļi, kas saistīti ar dažu veidu invaliditāti, tāpēc varbūtība saslimt ar Covid-19 tām ir augstāka;
- E. tā kā personas ar intelektuālās attīstības traucējumiem īpaši skar stingri pārvietošanās ierobežojumi;
- F. tā kā Covid-19 krīze un ierobežojošie pasākumi atsedz ilgstošo un pastāvīgo sociālo segregāciju un diskrimināciju pret personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem;
- G. tā kā nav pietiekami pieejami dezagregēti dati, lai varētu novērtēt pandēmijas ietekmi uz personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem;
- H. tā kā ir ziņots, ka dažās dalībvalstīs personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem ir liegta medicīniskā aprūpe, tās ir ieslodzītas aprūpes iestādēs un saskaras ar sociālo izolāciju bez iespējas tikties ar ģimenes locekļiem vai atgriezties pie saviem radniekiem un ka ir ieviestas diskriminējošas triāžas vadlīnijas;
- I. tā kā struktūras personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem, piemēram, dienas aprūpes centri un skolas, uz laiku ir slēgtas un ir iestājušās ārkārtas situācijas, kurās ģimenēm pašām jā rūpējas par saviem radniekiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem;
- J. tā kā Covid-19 krīze ir parādījusi, ka iekļaujošas izglītības koncepcija vēl nav kļuvusi par realitāti; tā kā daudzās dalībvalstīs izglītojamie ar intelektuālās attīstības traucējumiem ierobežojošo pasākumu laikā nav varējuši turpināt mācības; tā kā ģimenēm, kurās ir izglītojamie ar intelektuālās attīstības traucējumiem, viņu izglītībai trūkst atbalsta, it īpaši attiecībā uz piekļūstamām digitālām un inovatīvām tehnoloģijām un tālmācības lietotnēm;
- K. tā kā tehnoloģijai var būt izšķirīga loma kvalitatīva atbalsta sniegšanā personām ar invaliditāti, viņu vecākiem, pasniedzējiem un aprūpētājiem;
- L. tā kā ir ziņots, ka personām ar invaliditāti, it īpaši tām, kas dzīvo aprūpes iestādēs, viņu aprūpētājiem un personālam ievērojamā apmērā trūkst aizsardzības līdzekļu;
- M. tā kā *CRPD* 4. panta 3. punkts prasa, lai konvencijas puses ar savu pārstāvju organizāciju starpniecību cieši apspriežas ar personām ar invaliditāti, tostarp bērniem ar

invaliditāti, un aktīvi tās iesaista visos lēmumpieņemšanas procesos, kas tās skar;

- N. tā kā, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju, ES un dalībvalstīm būtu jāapspriežas ar personu ar invaliditāti organizācijām un tās aktīvi jāiesaista, jo citādi varētu tikt pieņemti pasākumi, kas pārkāptu viņu pamattiesības;
 - O. tā kā Eiropas Ombuds ir nācis klajā ar Eiropas Komisijai adresētu iniciatīvu vākt informāciju par to, kā Covid-19 krīze ir ietekmējusi tās darbiniekus ar invaliditāti, un par saprātīgiem pielāgojumiem, kas ieviesti viņu vajadzību apmierināšanai, un noteikt, vai kādu no rastajiem un iecerētajiem risinājumiem var izmantot, lai panāktu, ka iedzīvotājiem ar invaliditāti ir vieglāk sazināties ar ES administrāciju,
1. pauž dziļas bažas par Covid-19 krīzes nesamērīgo ietekmi uz personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem un personām ar citām garīgās veselības problēmām un viņu ģimenēm — tā rada papildu slogu ģimenes locekļiem, kuri šos cilvēkus aprūpē un no kuriem daudzas ir sievietes; uzsver, ka personām ar invaliditāti nevajadzētu kļūt vēl vairāk izolētām, kad beigsies ierobežojošie pasākumi, un ka šajā posmā tās būtu jāuzskata par vienu no prioritātēm;
 2. atgādina, ka ierobežojošie pasākumi ir bijis nopietns sarežģītums ne tikai personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem, bet ikvienai personai ar garīgu slimību, jo izolācija problēmas var tikai saasināt;
 3. uzskata, ka stingri pārvietošanās ierobežojumi īpaši nelabvēlīgi ietekmē personas ar invaliditāti un ka iestādēm ir jāparūpējas par lielāku elastību;
 4. stingri nosoda jebkādu medicīnisku diskrimināciju pret personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem; atgādina, ka attiecīgajiem dalībvalstu pieņemtajiem pasākumiem ir jāatbilst *CRPD* un jānodrošina vienlīdzīga un nediskriminējoša piekļuve veselības aprūpei un sociālajiem pakalpojumiem; uzsver, ka personas ar intelektuālās attīstības traucējumiem vai garīgām slimībām ir pelnījušas tādu pašu medicīnisko aprūpi kā jebkura cita persona ar Covid-19, tostarp intensīvo medicīnisko aprūpi;
 5. atgādina, ka medicīniskajām vadlīnijām jābūt nediskriminējošām un jāatbilst starptautiskajām tiesībām un pastāvošajām ētikas vadlīnijām par aprūpi ārkārtas situāciju, veselības krīžu un dabas katastrofu laikā;
 6. atgādina, ka ierobežojošo pasākumu laikā personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem ir jānodrošina atbalsta pakalpojumi, personīgā palīdzība, fiziskā piekļūstamība un saziņa, pieņemot inovatīvas veselības aprūpes sniegšanas metodes;
 7. prasa katrā dalībvalstī vākt datus par attieksmi pret personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem slimnīcās, aprūpes iestādēs un kopienā balstītos pakalpojumos un par personu ar invaliditāti mirstības rādītājiem, lai novērtētu, vai personas ar invaliditāti Covid-19 krīzes laikā saņem pienācīgu aizsardzību, veselības aprūpi un atbalstu;
 8. uzsver, ka ierobežojošie pasākumi ļoti ietekmē personu ar intelektuālās attīstības traucējumiem un viņu tuvinieku garīgo veselību un ka attiecīgie pasākumi būtu jāpielāgo personu ar intelektuālās attīstības traucējumiem vajadzībām, lai nodrošinātu viņu labbūtību un neatkarīgu dzīvi;
 9. uzsver, ka ikvienai personai ir tiesības uz neatkarīgu dzīvi un tiesības tikt tūlītēji, pareizi

un piekļūstamā formā informētai par pandēmiju un pasākumiem, kas skar viņu un viņas ģimeni; prasa, lai visi sabiedrības veselības paziņojumi būtu piekļūstami personām ar invaliditāti un tiktu sniegti vienkāršā valodā dažādās tradicionālās un digitālās formās un valsts zīmju valodās;

10. atzīst, ka situācija Covid-19 laikā ir izcēlusi gaismā problēmas ar uzmanību, kāda tiek pievērsta šai sabiedrības daļai; atzīst, ka uzmanība ir jāpievērš, izmantojot pamatīgus sabiedrības veselības pakalpojumus; aicina apsvērt iespēju tos stiprināt, attiecīgos gadījumos un pēc iespējas izmantojot ES līmeņa finansējumu; uzsver, cik svarīga ir pienācīga dalībvalstu veselības politika;
11. uzsver, ka ir svarīgi likvidēt šķēršļus, ar kuriem personas ar intelektuālās attīstības traucējumiem saskaras piekļuvē veselības aprūpes pakalpojumiem un higiēnas produktiem, kā arī to, cik svarīgi ir apsvērt ieviest saprātīgus pielāgojumus, lai tās varētu strādāt tādarbā;
12. uzsver, ka Covid-19 pandēmija ir atsegusi lielus trūkumus vairāku riskam pakļautu sabiedrības grupu atbalsta sistēmās; uzsver, ka prioritātei vajadzētu būt investīcijām pakāpeniskā pārejā no institucionālās aprūpes uz kopienā balstītiem pakalpojumiem personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem; uzsver, ka investīciju fondiem būtu jāatbalsta individualizētu atbalsta pakalpojumu sniegšana, jo daudzi šo pakalpojumu sniedzēji pandēmijas laikā un pēc tās ir smagi cietuši un pastāv risks, ka tie uz nenoteiktu laiku varētu tikt slēgti;
13. aicina Komisiju rīkoties, lai mobilizētu pamata investīcijas un resursus nolūkā garantēt aprūpes un atbalsta pakalpojumu nepārtrauktību saskaņā ar *CRPD* un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principiem;
14. aicina Komisiju un dalībvalstis, balstoties Covid-19 krīzē gūtajā pieredzē, nodrošināt kopīgus protokolus iespējamām turpmākām riska situācijām vai ārkārtas humanitārajām situācijām un dabas katastrofām, tostarp nodrošināt veselības aprūpes un sociālās aprūpes speciālistiem un regulatīvajām iestādēm nepieciešamos aizsardzības līdzekļus, informatīvos materiālus un apmācību, vienmēr ņemot vērā personu ar invaliditāti īpašās vajadzības un apstākļus;
15. mudina Komisiju un dalībvalstis, pieņemot reakcijas pasākumus turpmāku krīžu gadījumā, jau no sākuma apspriesties ar personām ar invaliditāti un to pārstāvības organizācijām un iesaistīt tās šajā procesā;
16. aicina Komisiju un dalībvalstis uzraudzīt, vai veselības aprūpes un sociālie pakalpojumi ir ilgtspējīgi un var tikt pielāgoti jauniem pakalpojumu sniegšanas veidiem; aicina, piešķirot šiem pakalpojumiem ES finansējumu, koncentrēties uz tiem, kas piedāvā dzīvi kopienā, nevis institucionalizāciju; uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt, ka piekļuvi veselības aprūpei neliedz nekādi finansiāli šķēršļi;
17. aicina Komisiju nākt klajā ar vispusīgu, vērienīgu un ilgtermiņa Eiropas stratēģiju invaliditātes jomā laikam pēc 2020. gada, kurā būtu ņemta vērā Covid-19 krīzē gūtā pieredze;
18. uzsver, ka, izstrādājot resursus, kas piekļūstami izglītojamajiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem, ir jāievēro universālā dizaina principi, ņemot vērā digitālo un

inovatīvo tehnoloģiju un lietoņu pavērtās iespējas, un ka ir jāpiedāvā tālmācības nodarbības;

19. atgādina Komisijai par neizmantoto potenciālu, ko personu ar invaliditāti neatkarīgas dzīves veicināšanā paver digitālās tehnoloģijas un lietotnes; aicina šīs tehnoloģijas un lietotnes izmantot labāk iespējamās turpmākās riska situācijās vai ārkārtas humanitārajās situācijās un dabas katastrofās; uzsver, cik svarīga ir atvērtās licences resursu pieejamība tiešsaistē un pasniedzēju prasmju pilnveide informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanā;
20. aicina dalībvalstis sniegt psiholoģisko atbalstu personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem, lai mazinātu ierobežojošo pasākumu ietekmi;
21. aicina dalībvalstis nodrošināt tiesisko aizsardzību personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem, īpaši tiecoties proaktīvi apzināt gadījumus, kad personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem bez tiesībspējas nav piekļuves vai ir nepietiekama piekļuve savam likumiskajam aizbildnim un līdz ar to nav iespējas panākt savu tiesību ievērošanu;
22. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Eiropas Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.

